

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

Кафедра криміналістики

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОЛОГІЯ СЛІДЧОЇ ТА
ПРОКУРОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»**

**Харків
2025**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК ДЛЯ
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОЛОГІЯ СЛІДЧОЇ ТА ПРОКУРОРСЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ»**

(вибіркова)
другий (магістерський) рівень
вищої освіти галузі знань 08 «Право»
спеціальності 081 «Право»
для студентів магістратури

**Харків
2025**

Навчально-методичний посібник для практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Психологія слідчої та прокурорської діяльності» (вибіркова) для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право»/ уклад.: В. М. Шевчук, М. В. Костенко, Г. О. Чорний та ін. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2025. 74 с.

У к л а д а ч і:

ШЕВЧУК Віктор Михайлович,
КОСТЕНКО Марина Володимирівна,
ЧОРНИЙ Генадій Олексійович
БОРИСЕНКО Ігор Володимирович
ВИЛЦАН Анастасія Олександрівна
ЖУРАВЕЛЬ Володимир Андрійович
ШЕПІТЬКО Валерій Юрійович

*Рекомендовано до видання науково-методичною радою
Університету (протокол № 4 від 28 серпня 2025 р.)*

1. ВСТУП

«Психологія слідчої та прокурорської діяльності» є навчальною дисципліною, яка викладається з метою надання теоретичних положень та практичних рекомендацій, що розроблені на підставі психологічних, криміналістичних знань, вимог кримінального та кримінального процесуального права, узагальнень слідчої практики, використання яких допомагає ефективно здійснювати слідчу та прокурорську діяльність для встановлення істини у кримінальному провадженні. Оволодіння психологічними знаннями в процесуальній діяльності та отримання належних практичних умінь їх використання є обов'язковими для слідчого, прокурора, слідчого судді, співробітників органів правопорядку, оскільки виконувані ними функції безпосередньо пов'язані із застосуванням саме їх.

Мета навчальної дисципліни «Психологія слідчої та прокурорської діяльності» – формування високого рівня наукових знань, необхідних для здійснення правозастосовної, правоохоронної та правозахисної діяльності на стадії досудового розслідування з урахуванням закономірностей та механізмів психіки людини у сфері регульованих правом суспільних відносин, вироблення основних умінь та навичок застосування методів психології слідчої та прокурорської діяльності, активізація аналітичної діяльності студентів, проведення науково-дослідницької роботи, а також практичних навичок діяльності правника.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Психологія слідчої та прокурорської діяльності» здобувачі вищої освіти повинні:

знати – основні поняття та зміст психології слідчої та прокурорської діяльності; структуру психіки слідчого та прокурора; психологічну характеристику слідчої та прокурорської діяльності; юридичну професіограму,

професійну деформацію прокурора та слідчого, шляхи її подолання; психологію невербальних слідчих (розшукових) дій (огляду, обшуку, слідчого експерименту); психологію вербальних слідчих (розшукових) дій (допиту, одночасного допиту, пред'явлення для впізнання); психологічні основи процесуального керування прокурора при проведенні слідчих (розшукових) дій; залучення спеціальних знань до проведення слідчих (розшукових) дій; психологічний профіль; психологію прийняття рішення прокурором та слідчим; психологічні основи дебатів прокурора;

вміти – застосовувати теоретичні знання щодо найбільш ефективних методів і засобів здійснення правозастосовної, правоохоронної та правозахисної діяльності, психологічних особливостей та умов процесуальної діяльності слідчого та прокурора; використовувати інструментарій та базові категорії психології слідчої та прокурорської діяльності; визначати актуальні проблеми психології слідчої та прокурорської діяльності та напрямки сучасних наукових досліджень; використовувати навички та вміння прийняття рішення прокурором та слідчим; долати психоемоційну напруженість у діяльності прокурора та слідчого; усвідомлювати психологічні особливості проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій; застосовувати інструментарій психологічних основ дебатів прокурора.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЯ СЛІДЧОЇ ТА ПРОКУРОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Предмет, завдання, методи психології слідчої та прокурорської діяльності. Поняття й предмет психології слідчої та прокурорської діяльності. Завдання та закономірності, що вивчає психологія слідчої та

прокурорської діяльності. Природа психології слідчої та прокурорської діяльності, її місце у системі наук, зв'язки з загальною, юридичною психологією, юридичними та іншими науками. Методи психології слідчої та прокурорської діяльності, їх визначення та класифікація.

Компоненти психологічної характеристики процесуальної діяльності. Сутність та види слідчої та прокурорської діяльності. Поняття, види і значення психологічних характеристик слідчої та прокурорської діяльності. Сутність та види слідчої та прокурорської діяльності: пізнавальна, комунікативна, конструктивна, посвідчувальна, організаційна, виховна. Психологія доказування. Роль моделей у пізнанні обставин злочину. Внутрішнє переконання. Види планування: орієнтувальне, організаційне, планування виконання, допланування та етапи його здійснення. Юридична професіографія і професіограма слідчого та прокурора: сутність, значення, структура.

Психологія слідчого та прокурора. Структура особистості слідчого та прокурора. Поняття і структура особистості прокурора і слідчого, її загальна характеристика (психічні процеси, властивості, утворення та стани). Сутність та форми мислення, види розумових завдань в процесі слідчої та прокурорської діяльності. Поняття та значення професійної інтуїції. Поняття, типи темпераменту. Поняття і структура характеру. Акцентуації характеру. Природа людських здібностей. Система психічних процесів. Поняття, види, загальна характеристика пізнавальних процесів. Емоційні та вольові процеси. Воля як саморегулятор діяльності та поведінки особи. Етапи формування вольового акту.

Психоемоційна напруженість у діяльності прокурора та слідчого. Професійна деформація та шляхи її подолання. Психоемоційна напруженість у діяльності прокурора та слідчого. Поняття і види психоемоційних станів.

Конфліктні емоційні стани – страх, стрес, афект, фрустрація, їх вплив на пізнавальні та регулятивні функції організму людини. Професійне вигорання. Професійна деформація і шляхи її подолання. Професійна деградація.

Психологія огляду місця події. Психологія обшуку.

Психологія огляду місця події. Обстановка місця події як інформаційна модель злочину. Етапи здійснення пошуково-пізнавальної діяльності в ході огляду місця події. Криміналістична спостережливість та професійний досвід у процесі сприйняття обстановки місця події. Виявлення відомостей щодо психологічного стану учасників злочину. Процедура побудови уявної моделі події на підставі результатів огляду місця події («спливаючий силует»). Психологія обшуку. Психологія приховування: закономірності обрання місця приховування; засоби та види маскування. Форми (пасивна або активна) поведінки, що передують обшуку і супроводжує його. Психологія обшукуваного. Довільні й мимовільні реакції на подразники. Психологія виявлення та його етапи – інформаційний, інтелектуальний, пошуковий. Пошукові версії: природа та значення. Прийоми застосування подразників збудження психологічних показників щодо можливих місць приховання об'єктів («словесна розвідка»). Рефлексивне мислення та управління.

Психологія допиту. Психологія обвинуваченого.

Психологічні засоби виявлення неправди у показаннях допитуваних. Психологія допиту. Стадії формування показань. Суб'єктивні й об'єктивні чинники, що впливають на процес формування показань. Психологічний контакт: поняття, шляхи встановлення. Конфліктні та безконфліктні ситуації допиту. Невербальна інформація. Психологічні засоби виявлення неправди у показаннях допитуваних. Психологія допиту підозрюваного (обвинуваченого). Захисна

домінанта. Психологія допиту потерпілого. Віктимна поведінка. Психологія допиту свідка. Психологія допиту неповнолітнього. Психологія проведення одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб. Ефект присутності. Психологія перехресного допиту. Критерії правомірності та допустимості психологічного впливу під час допиту.

Психологія пред'явлення для впізнання. Психологія слідчого експерименту. Психологічні особливості допиту перед пред'явленням для впізнання. Форми впізнання: симультанна і сукцесивна. Обставини, що впливають на сприйняття й узнавання. Ідентифікаційна сутність упізнання. Оцінка результатів пред'явлення для впізнання: психологічний і тактичний аспект. Психологічні основи проведення й оцінка результатів слідчого експерименту. Проблеми моделювання: а) обстановки та умов експерименту (макетування, реконструкція); б) експериментальних (дослідних) дій; в) психічного стану особи, що приймає участь у експерименті. Психологічні особливості окремих видів слідчого експерименту.

Психологія проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Психологічні особливості проведення невербальних слідчих (розшукових) дій (обстеження публічно недоступних місць, житла та іншого володіння особи; спостереження за особою, місцем, реччю; огляд і виїмка кореспонденції тощо). Психологічні особливості проведення вербальних негласних слідчих (розшукових) дій (контрольована поставка; контрольована та оперативна закупка; спеціальний слідчий експеримент; імітування обстановки злочину). Психологічні основи виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності. Психологія конфіденційного співробітництва.

Поняття, мета та завдання використання спеціальних знань у слідчій та прокурорській діяльності. Психологічний профіль. Поняття, мета і завдання використання спеціальних знань у слідчій та прокурорській діяльності. Поняття і завдання судово-психологічної експертизи. Види судово-психологічної експертизи. Методи судово-психологічної експертизи. Особливості призначення та проведення судово-психологічної експертизи. Судово-психологічна експертиза з використанням комп'ютерного поліграфа. Особливості призначення комплексних психолого-психіатричних, психолого-медико-психіатричних, психолого-автотехнічних, психолого-лінгвістичних експертиз. Психологічний профіль: поняття, сутність й особливості формування.

Психологічні основи процесуального керівництва прокурора при проведенні слідчих (розшукових) дій. Психологія прийняття рішення прокурором та слідчим. Психологічні основи дебатів прокурора. Психологічні основи процесуального керівництва прокурора при проведенні слідчих (розшукових) дій. Психологія формування внутрішнього переконання прокурора і слідчого. Психологія прийняття рішення прокурором та слідчим. Стадії прийняття рішення. Помилки при прийнятті рішення у слідчій та прокурорській діяльності. Професійна інтуїція й логічні (раціональні) процеси у мисленні прокурора і слідчого. Психологічні особливості взаємодії прокурора з учасниками кримінального провадження. Психологічні особливості діяльності прокурора в суді. Психологічні основи дебатів прокурора.

3. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ п/п	Тема	Практичні заняття	Самос- тійна робота
	Модуль 1. Загальні положення психології слідчої та прокурорської діяльності. Особистість прокурора. Особистість слідчого. Психологічна характеристика слідчої та прокурорської діяльності		
1.	Предмет, завдання, методи психології слідчої та прокурорської діяльності	2	8
2.	Компоненти психологічної характеристики процесуальної діяльності. Сутність та види слідчої та прокурорської діяльності	2	8
3.	Психологія слідчого та прокурора. Структура особистості слідчого та прокурора	2	8
4.	Психоемоційна напруженість у діяльності прокурора та слідчого. Професійна деформація та шляхи її подолання	2	8
	Модуль 2. Психологія вербальних та невербальних слідчих (розшукових) дій. Використання спеціальних знань. Психологічні основи дебатів прокурора		
5.	Психологія огляду місця події. Психологія обшуку	2	8

6.	Психологія допиту. Психологія обвинуваченого. Психологічні засоби виявлення неправди у показаннях допитуваних	2	8
7.	Психологія пред'явлення для впізнання, психологія слідчого експерименту	2	8
8.	Психологія проведення негласних слідчих (розшукових) дій	2	8
9.	Поняття, мета та завдання використання спеціальних знань у слідчій та прокурорській діяльності. Психологічний профіль	2	8
10.	Психологічні основи процесуального керівництва прокурора при проведенні слідчих (розшукових) дій. Психологія прийняття рішення прокурором та слідчим. Психологічні основи дебатів прокурора	2	8
	Разом	20	80

4. ПЛАНИ ТА ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Загальні положення

Практичні заняття – важлива форма навчання здобувачів вищої освіти. Їх мета полягає в набутті практичних навичок застосування психологічних прийомів, методів і засобів. Вони проходять у формі виконання завдань, проведення ділових ігор, складання необхідних документів, вирішення ситуаційних завдань.

До кожної теми навчальної дисципліни «Психологія слідчої та прокурорської діяльності» наведені найважливіші питання, список додаткової літератури, завдання з рекомендаціями щодо їх виконання, а також фабули конкретних кримінальних проваджень і ситуації, які є необхідними для виконання завдань з метою опанування відповідної теми курсу психології слідчої та прокурорської діяльності.

Під час підготовки до занять здобувачі вищої освіти мають опрацювати відповідні рекомендовані наукові та науково-методичні джерела, ознайомитися з необхідними нормативно-правовими актами, обґрунтовувати й сформулювати власні думки, безпосередньо на занятті набути навичок публічних виступів, ведення дискусій, висловлення власних знань, наукової позиції.

СПИСОК НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ ТА ЛІТЕРАТУРИ ДО ВСІХ ТЕМ

Нормативно-правові акти

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 10.12.2025).
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 10.12.2025).
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 10.12.2025).
4. Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12.11.2015 р. № 794-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19#Text> (дата звернення: 10.12.2025).
5. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 23.12.1993 р. № 3782-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3782-12#Text> (дата звернення: 10.12.2025).
6. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 10.12.2025).
7. Про національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14.10.2014 р. № 1698-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text> (дата звернення: 10.12.2025).
8. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата

звернення: 10.12.2025).

9. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 10.12.2025).

10. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (дата звернення: 10.12.2025).

11. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30.06.1993 р. № 3341-12. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text> (дата звернення: 10.12.2025).

12. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> (дата звернення: 10.12.2025).

13. Про службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р. № 2229-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text> (дата звернення: 10.12.2025).

14. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (дата звернення: 10.12.2025).

15. Про систему охорони психічного здоров'я в Україні: Закон України від 15.01.2025 р. № 4223-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4223-20#Text> (дата звернення: 10.12.2025).

16. Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: Наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України,

Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 р. № 114/1042/516/1199/936/1687/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12#Text> (дата звернення: 10.12.2025).

17. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень в системі Служби безпеки України: Наказ СБУ від 29.05.2015 р. № 371. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0738-15#Text> (дата звернення: 10.12.2025).

18. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: Наказ Міністерства юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 26.12.2012 № 1950/5). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text> (дата звернення: 10.12.2025).

19. Про затвердження Порядку проведення судово-психіатричної експертизи: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 08.05.2018 р. № 865. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0719-18#Text> (дата звернення: 10.12.2025).

20. Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України: Наказ МВС України від 06.07.2017 № 570, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 27.07.2017 р. за № 918/30786. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17#Text> (дата звернення: 10.12.2025).

Література

Бочелюк В. Й. Юридична психологія: навч. посіб. Київ: Центр учб. літ., 2018. 336 с.

Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. / Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2018. Т. 20: Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія. 952 с.

Взаємодія слідчого з іншими органами і підрозділами при розкритті та розслідуванні кримінальних правопорушень: навч. посіб. / С. Є. Абламський та ін. 2-ге вид., доп. і перероб. Харків: Панов А. М., 2019. 207 с.

Дубровинський Г. Р. Психологічне забезпечення діяльності силових структур України : навч. посіб. / Г. Р. Дубровинський ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ: ВПЦ 'Київ. ун-т', 2019. 352 с. URL: https://dndi.mvs.gov.ua/files/pdf/metodychni_rekomendacii2019.pdf?fbclid=IwAR3-gYpwkIBlTHjIqQ9Uypn5ADHi0QlXb4agWJy0t6NsOoCF77RjVMozIFl

Інноваційні методи та цифрові технології в криміналістиці та судовій експертизі: монографія / [В. Ю. Шепітько, Г. К. Авдєєва, В. М. Шевчук та ін.]; за заг. ред. В. Ю. Шепітька; Нац. акад. прав. наук України, НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса. Харків: Право, 2024. 208 с.

Кацавець Р. С. Юридична психологія: навч. посіб. 2-ге вид., допов. Київ: Алерта, 2019. 150 с.

Криміналістика: підручник / [В. М. Шевчук, В. А. Журавель, В. Ю. Шепітько та ін.]; за ред. В. М. Шевчука; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2024. 1008 с.

Коновалова В. О., Шепітько В. Ю. Юридична психологія: посіб. для підгот. до іспиту. Харків: Право, 2019. 192 с.

Лазарев А. П. Слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні: теорія та механізм реалізація: монографія. Харків: Право, 2019. 210 с.

Методики психологічної діагностики індивідуально-психологічних особливостей працівників Національної поліції України [Електронний ресурс] : метод. рекомендації / В. О. Криволапчук [та ін.] ; ДНДІ МВС України. Електрон. текстові дані. Київ, 2019. 78 с. URL: https://dndi.mvs.gov.ua/files/pdf/metodychni_rekomendacii2019.pdf?fbclid=IwAR3-gYpwkIBlTHjlqQ9Uypn5ADHi0QlXb4agWJy0t6NsOoCF77RjVMozifi

Настільна книга слідчого / дізнавача. Процесуальні дії у досудовому розслідуванні. Основні процесуальні документи. / Д.В. Журавльов та ін. Київ: ЦУЛ, 2021. 432 с.

Науково-технічне забезпечення слідчої діяльності в умовах змагального кримінального провадження: монографія / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. М. Шевчук та ін.; за ред. В. Ю. Шепітька; Нац. акад. прав. наук України, НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса. Харків : Право, 2021. 248 с. URL: https://ivpz.kh.ua/wp-content/uploads/2023/08/96_2021.pdf

Плетенець В. М. Теоретичні та праксеологічні засади подолання протидії досудовому розслідуванню : монографія. Одеса : Гельветика, 2020. 424 с.

Правнича наука та законодавство України: європейський вектор розвитку в умовах воєнного стану: монографія / редкол.: В. А. Журавель (співголова), Н. С. Кузнецова (співголова), О. М. Бандурка та ін. ; Нац. акад. прав. наук України. Харків: Право, 2023. 902 с.

Проведення психофізіологічного дослідження з використанням поліграфу: нормативно-правове забезпечення застосування поліграфа та психофізіологічних досліджень; організація та проведення психофізіологічного дослідження

персоналу МОУ та ЗСУ; психофізіологічні дослідження із застосуванням поліграфа при здійсненні службових розслідувань стосовно військовослужбовців / Під заг. ред. М.М. Клименко. Київ. ВД «Професіонал», 2023. 476 с. URL: <https://jurkniga.ua/contents/provedennya-psikhofiziologichnogo-doslidzhennya-z-vikoristannyam-poligrafu.pdf>

Психологія судового процесу (психолого-правовий аспект) : науково-практичний посібник / М. М. Ясинюк вступ, гл. 1 – 21, гл. 23, Д. М. Ясинюк гл. 22; за заг. ред. д.ю.н., професора М. М. Ясинюка. Київ.: Алерта, 2017. 206 с.

Розов В. І. Основи психології для правоохоронців. Навчальний посібник. К.: КНТ, 2021. 306 с.

Тіщенко В. В., Загородній В. Є., Белік Л. С. Тактико-психологічні засади слідчої та оперативно-розшукової діяльності: навчально-методичний посібник. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 160 с.

Шепітько В. Ю., Коновалова В. О. Юридична психологія: підручник. 3-тє вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2019. 288 с.

Шепітько В. Ю., Коновалова В. О. Юридична психологія: підручник; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 4-тє вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2025. 280 с.

Юридична психологія // Навчальний контент (конспект або розширений план лекцій) для денної/заочної форми навчання. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. 174 с.

Юридична психологія: практикум / Г. В. Мухіна. Київ: ВД «Дакор», 2021. 244 с.

Юридична психологія: підручник / за заг. редакцією О. М. Бандурки; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків: Майдан, 2018. 684 с.

Developments of criminalistics theory and future of forensic expertology: liber amicorum profesoriui Egidijui Vidmantui Kurapkai. Collective monografy / Malewski H., Matulienė S.,

Shepitko V., Shepitko M., Shevchuk V. and others. Vilnius, Lithuanian association of criminalists, Mykolas Romeris University, 2022. 608 p. URL: https://repository.mruni.eu/bitstream/handle/007/18633/Kriminalistik_a_2022-2-154-170.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Transformation of the legal system and human rights protection under the influence of martial law: collective monograph. Ed. by V.M. Stratonov. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2024. 462 p. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/495>

Интернет-ресурси

Сайт Ради Європи. URL: <https://www.coe.int/uk/web/kyiv> (дата звернення: 10.12.2025)

Проект ЄС «Підтримка реформ у сфері юстиції». URL: <https://hcj.gov.ua/page/proyekt-yes-pidtrymka-reform-u-sferi-yustyciyi-v-ukrayini-pravo-justice-iii> (дата звернення: 10.12.2025)

Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/> (дата звернення: 10.12.2025)

Офіційний веб-портал Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua> (дата звернення: 10.12.2025)

Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua> (дата звернення: 10.12.2025)

Офіційний веб-портал Верховного Суду. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/ (дата звернення: 10.12.2025)

Офіційний веб-портал Конституційного Суду України. URL: <https://ccu.gov.ua/> (дата звернення: 10.12.2025)

Офіційний веб-портал Міністерства внутрішніх справ України. URL: <https://mvs.gov.ua/uk/> (дата звернення: 10.12.2025)

Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України.
URL: <https://minjust.gov.ua/> (дата звернення: 10.12.2025)

Офіційний веб-портал Офісу Генерального прокурора.
URL: <https://www.gp.gov.ua/> (дата звернення: 10.12.2025)

Офіційний веб-портал Національної поліції України.
URL: <https://www.npu.gov.ua/> (дата звернення: 10.12.2025)

Офіційний веб-портал Державного бюро розслідувань.
URL: <https://dbr.gov.ua/> (дата звернення: 10.12.2025)

Офіційний веб-портал Служби безпеки України. URL: <https://ssu.gov.ua/> (дата звернення: 10.12.2025)

Офіційний веб-портал Національного антикорупційного бюро України. URL: <https://nabu.gov.ua/> (дата звернення: 10.12.2025)

Офіційний веб-портал Державної податкової служби.
URL: <https://tax.gov.ua/> (дата звернення: 10.12.2025)

Офіційний веб-портал Бюро економічної безпеки України. URL: <https://esbu.gov.ua> (дата звернення: 10.12.2025)

Вища рада правосуддя. URL: <https://hcj.gov.ua/> (дата звернення: 10.12.2025)

Реєстр атестованих судових експертів. URL: <https://rase.minjust.gov.ua> (дата звернення: 10.12.2025)

Реєстр методик проведення судових експертиз. URL: <https://rmpse.minjust.gov.ua> (дата звернення: 10.12.2025)

Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України. URL: <https://dndec.k.mvs.gov.ua/> (дата звернення: 10.12.2025)

Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/> (дата звернення: 10.12.2025)

Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса». URL: <https://nncise.org.ua/> (дата звернення: 10.12.2025)

Харківський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України. URL: <https://kharkiv-ndec.k.mvs.gov.ua/> (дата звернення: 10.12.2025)

Електронний репозитарій ДВНЗ Ужгородського національного університету. URL: <http://dspace.uzhnu.edu.ua/jsrui/> (дата звернення: 10.12.2025)

Наукова бібліотека Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. URL: <http://library.nlu.edu.ua/> (дата звернення: 10.12.2025)

Конгрес криміналістів. URL: <https://crimcongress.com/ua/> (дата звернення: 10.12.2025)

Стандартизований навчально-методичний комплекс (бібліотека НУЮАУ). URL: <http://library.nulau.edu.ua/> (дата звернення: 10.12.2025)

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри криміналістики. URL: http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=79:kafedra-kriminalistiki&Itemid=151 (дата звернення: 10.12.2025)

НЕІК

Навчальний електронний інформаційний комплекс «Психологія слідчої та прокурорської діяльності». URL: <https://neik.nlu.edu.ua/moodle/course/view.php?id=426> (дата звернення: 10.12.2025)

ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Т е м а 1. ПРЕДМЕТ, ЗАВДАННЯ, МЕТОДИ ПСИХОЛОГІЇ СЛІДЧОЇ ТА ПРОКУРОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Питання для обговорення

1. Поняття й предмет психології слідчої та прокурорської діяльності.

2. Завдання психології слідчої та прокурорської діяльності.

3. Зв'язки психології слідчої та прокурорської діяльності з іншими науками.

4. Методи психології слідчої та прокурорської діяльності.

1. Окресліть предмет дослідження психології слідчої та прокурорської діяльності.

2. Зробіть схематичне зображення зв'язків психології слідчої та прокурорської діяльності з іншими науками. Розкрийте його зміст.

3. Визначте методи психології слідчої та прокурорської діяльності й напрями їх застосування у кримінальному судочинстві.

4. Для з'ясування методу тестування в позааудиторний час проведіть діагностику своєї особистості за

Особистісним опитувальником Айзенка EPI (варіант А). URL :

https://www.eztests.xyz/tests/personality_eysenck/ (дата звернення: 13.12.2025).

5. Використовуючи біографічний метод, проаналізуйте особу Онопрієнка.

6. Для з'ясування методу тестування в аудиторний час проведіть діагностику своєї особистості за Колірним тестом Люшера або Тестом на профорієнтацію (на вибір):

а) Восьмиколірний тест Люшера. URL : <https://testoteka.info/uk/test/projective/luscher> (дата звернення: 13.12.2025);

б) Диференціально-діагностичний опитувальник (ДДО). URL: <https://testoteka.info/uk/test/career/ddo> (дата звернення: 13.12.2025).

Список додадаткової літератури

Бочелюк В. Й. Юридична психологія: навч. посіб. Київ: Центр учб. літ., 2018. 336 с.

Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. / Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2018. Т. 20: Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія. 952 с.

Восьмиколірний тест Люшера. URL : <https://testoteka.info/uk/test/projective/luscher> (дата звернення: 13.12.2025).

Диференціально-діагностичний опитувальник (ДДО). URL: <https://testoteka.info/uk/test/career/ddo> (дата звернення: 13.12.2025).

Кацавець Р. С. Юридична психологія: навч. посіб. 2-ге вид., допов. Київ: Алерта, 2019. 150 с.

Коновалова В. О., Шепітько В. Ю. Юридична психологія : посіб. для підгот. до іспиту. Харків: Право, 2019. 192 с.

Основи загальної та юридичної психології: навч. посібник / Н. Р. Бобечко, І. І. Когутич, В. П. Бойко, І. В. Жолнович; за ред. В. Т. Нора. Київ : Ін Юре, 2014. 280 с.

Особистісний опитувальник Айзенка ЕРІ (варіант А). URL : https://www.eztests.xyz/tests/personality_eysenck/ (дата звернення: 13.12.2025).

Шепітько В. Ю., Коновалова В. О. Юридична психологія: підручник; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 4-те вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2025. 280 с.

Тема 2. КОМПОНЕНТИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. СУТНІСТЬ ТА ВИДИ СЛІДЧОЇ ТА ПРОКУРОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Питання для обговорення

1. Поняття, види і значення психологічних характеристик слідчої та прокурорської діяльності (правова регламентація, наявність владних повноважень, дефіцит часу, вирішення різноманітних розумових завдань, протидія зацікавлених осіб тощо).

2. Види слідчої та прокурорської діяльності (пізнавальна, посвідчувальна, комунікативна, організаційна, виховна).

3. Доказування як пізнавальний процес. Роль та класифікація моделей у пізнанні (реальні та ідеальні, прості та складні, статичні та динамічні).

4. Види планування: орієнтувальне, організаційне, планування виконання, допланування та етапи його здійснення.

5. Юридична професіографія.

6. Професіограма слідчого та прокурора: сутність, значення, структура.

1. Охарактеризуйте такі компоненти психологічної характеристики слідчої та прокурорської діяльності, як детальна правова регламентація, наявність владних повноважень, дефіцит часу, комунікабельність, вирішення різноманітних розумових завдань, протидія зацікавлених осіб і негативні емоції, встановіть кореляційні зв'язки між ними.

2. Проаналізуйте види слідчої та прокурорської діяльності – пізнавальної, посвідчувальної, комунікативної, організаційної, виховної. З'ясуйте їх структуру, сутність.

3. Із перелічених виокремте необхідні особливості комунікативної діяльності прокурора та слідчого:

- вибірковий характер осіб спілкування;
- примусовий характер спілкування;
- планування й чітка його організація;
- невизначеність предмета спілкування;
- високий рівень усної та письмової мови;
- вільна форма спілкування;
- емоційний інтелект;
- високий ступень конфліктності;
- наявність психологічних знань;
- допустимість різних видів психологічного впливу й тиску.

Наведіть вірний перелік особливостей комунікативної діяльності прокурора та слідчого.

4. За результатами психологічного тестування слідчого А. виявлено його наступні якості й особливості: різносторонні загальні й професійні знання, логічне мислення, середня працездатність, синтетичний склад розуму, стійка увага, кмітливість; сумлінність, дисциплінованість, великий професійний стаж і життєвий досвід; нетактовність, підвищена емоційність, вміння контролювати емоції, критичне негативне ставлення до підсудного й захисника, боязливність, висока відповідальність, рішучість, наполегливість, безапеляційність і категоричність у питаннях справедливості; усна мова характеризується чіткістю формулювань, наявністю великої кількості юридичних термінів, стислістю й лаконічністю; письмова мова характеризується незначною кількістю орфографічних і граматичних помилок.

Віднесіть перелічені якості до відповідних сфер діяльності слідчого й визначте серед них позитивні й негативні для її ефективного виконання. Які засоби можна застосувати для формування доцільних якостей особистості

слідчого.

Список додаткової літератури

Александров Д. О. Становлення особистості працівника органів внутрішніх справ: монографія. Київ: Вадекс, 2014. 307 с.

Засекіна Л. В., Пастрик Т. В. Основи психології та міжособове спілкування (навчальний посібник). К.: ВСВ «Медицина», 2018. 216 с.

Канівець Р.С. Юридична психологія. Навч. посіб. 2-ге вид., доповн. К.: Алерта, 2019. 150 с.

Коновалова В. О., Шепітько В. Ю. Юридична психологія : посіб. для підгот. до іспиту. Харків : Право, 2019. 192 с.

Кудерміна О. І. Психологія особи як суб'єкта правоохоронної діяльності : монографія. Чернівці: Наші книги, 2012. 415 с.

Мухіна Г. В. Юридична психологія. Навчально-методичний посібник. К.: ВД «Дакор», 2019. 236 с.

Основи загальної та юридичної психології: навч. посібник / Н. Р. Бобечко, І. І. Когутич, В. П. Бойко, І. В. Жолнович; за ред. В. Т. Нора. К.: Ін Юре, 2014. 280 с.

Тіщенко В.В., Загородній В.Є., Белік Л.С. Тактико-психологічні засади слідчої та оперативно-розшукової діяльності : навчально-методичний посібник / В.В. Тіщенко, В.Є. Загородній, Л.С. Белік. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2019. – 160 с.

Юридична психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Є. Самойлов, М. С. Корольчук, В. М. Корольчук, С. М. Миронець, Г. М. Ржевський. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 432 с.

Шепітько В. Ю., Коновалова В. О. Юридична психологія: підручник; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 4-те вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2025. 280 с.

Тема 3. ПСИХОЛОГІЯ СЛІДЧОГО ТА ПРОКУРОРА. СТРУКТУРА ОСОБИСТОСТІ СЛІДЧОГО ТА ПРОКУРОРА

Питання для обговорення

1. Психологічна структура особистості слідчого і прокурора та її загальна характеристика (психічні процеси, властивості, утворення та стани).
2. Поняття, типи, діагностика темпераменту.
3. Поняття і структура характеру. Акцентуації характеру.
4. Поняття, спрямованість і розвиток діяльності. Вміння та навички.
5. Закономірності формування здібностей.
6. Пізнавальні процеси.
7. Поняття, види емоцій та емоційних станів.
8. Вольова регуляція поведінки.

1. Віднесіть вказані елементи структури особистості (мотивація, темперамент, здібності, емоції, настанови, спілкування, характер, навички, задатки) до відповідних аналітичних підходів щодо тлумачення поняття особистості: соціально-психологічного; індивідуально-психологічного; діяльнісного; генетичного.

2. Співставте елементи структури особистості (темперамент, характер, здібності, спрямованість) з їх відповідними визначеннями – психологічні риси особистості, що визначають:

- а) потенціальні можливості людини у виконанні певної діяльності;
- б) активний характер відносин і дії людини у соціальному середовищі;
- в) динаміку проявів особистості у різних видах діяльності й

у відносинах з оточуючим середовищем;

г) ставлення людини до соціального середовища й виконуємої діяльності.

3. Проаналізуйте основні методики щодо визначення типу темпераменту особистості. Який тип темпераменту найбільш відповідає особистості слідчого, прокурора? Обґрунтуйте.

4. Як Ви вважаєте, чи можна за допомогою методів аудіовізуальної діагностики визначити тип темпераменту і риси характеру особи? Який час потрібен для цього? Проведіть експрес-діагностику викладача й однокласників.

5. Надайте визначення й порівняльний аналіз понять «вміння», «навички», «звички».

6. Охарактеризуйте і структуруйте поняття «здібності», «задатки», «обдарованість», «талант» і «геніальність».

7. Розмежуйте поняття відчуття та сприйняття, охарактеризуйте закономірності при відчутті.

8. Охарактеризуйте форми та типи мислення.

9. Надайте класифікацію видів пам'яті.

10. Розгляньте природу виникнення й характерні риси настрою, афектів і почуттів. Яким чином зазначені класи емоцій впливають на поведінку людини?

11. Проаналізуйте етапи формування складного вольового акту. Визначте найважливіший компонент і стадію вольової дії.

Список додаткової літератури

Александров Д. О. Становлення особистості працівника органів внутрішніх справ: монографія. Київ: Вадекс, 2014. 307 с.

Засекина Л. В., Пастрик Т. В. Основи психології та міжособове спілкування (навчальний посібник). К.: ВСВ «Медицина», 2018. 216 с.

Льїна Н. М., Мисник С. О. Загальна психологія: теорія та практикум: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2017. 352 с.

Кацавець Р. С. Психологія особистості. Навчальний посібник. К.: Алерта, 2021. 134 с.

Кудерміна О. І. Психологія особи як суб'єкта правоохоронної діяльності : монографія. Чернівці: Наші книги, 2012. 415 с.

Малкова Т. М. Візуальна психодіагностика. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2018. 132 с.

Мухіна Г. В. Юридична психологія. Навчально-методичний посібник. К.: ВД «Дакор», 2019. 236 с.

Особистісний опитувальник Айзенка ЕРІ (варіант А). URL : https://www.eztests.xyz/tests/personality_eysenck/ (дата звернення: 13.12.2025).

Поліщук С. А. Методичний довідник з психодіагностики : навчально-методичний посібник. Суми: Університетська книга, 2019. 442 с.

Психологія: підручник для студентів вищ. навч. закладів / кол. авторів; за ред. І. Ф. Прокопенка. Харків: Фоліо. 2012. 863 с.

Шепітько В. Ю., Коновалова В. О. Юридична психологія: підручник; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 4-те вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2025. 280 с.

Тема 4. ПСИХОЕМОЦІЙНА НАПРУЖЕНІСТЬ У ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРОРА ТА СЛІДЧОГО. ПРОФЕСІЙНА ДЕФОРМАЦІЯ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ

Питання для обговорення

1. Психоемоційна напруженість в діяльності слідчого та прокурора.

2. Конфліктні емоційні стани – страх, стрес, афект, фрустрація, їх вплив на пізнавальні та регулятивні функції організму людини.

3. Професійне вигорання.

4. Професійна деформація: поняття, риси та шляхи її подолання.

5. Професійна деградація.

1. Надайте розширену характеристику емоційних станів підвищеної психічної напруги: тривога, страх, стрес, афект, фрустрація. Зазначте особливості їх впливу на пізнавальну та регулятивну функцію особи.

2. Оберіть визначення наведеним поняттям (афект; пристрасть; фрустрація; стрес; фобії) відповідні визначення, обґрунтуйте:

- сильний емоційний стан вибухового характеру, що впливає на особистість і характеризується бурхливим протіканням, зміною свідомості й порушенням вольового контролю;

- стан зростаючої емоційної напруги, що виникає в конфліктних ситуаціях, пов'язаних із сильною мотивацією на їх вирішення, де існують вагомі нездоланні перешкоди із загрозою для благополуччя особистості;

- стан, змістом якого є непереборний острах конкретних ситуацій, предметів, істот або невизначений безпредметний

страх.

3. Потерпіла, безпосередньо після вчиненого відносно неї розбійного нападу, повідомила, що злочин вчинили три особи чоловічої статі великої статури, з наявними на руках та пальцях рук татуваннями, з короткою зачіскою. У подальшому така інформація не підтвердилась. Яким чином страх впливає на пізнавальну та регулятивну діяльність потерпілих від злочинів.

4. Назвіть та дайте характеристику стадій стресу. Зазначте види стресорів.

5. Потерпіла В. по справі про зґвалтування знаходиться у стані фрустрації. Як це може впливати на результати допиту на досудовому слідстві та в суді? Дайте повну характеристику емоційного стану фрустрація.

6. Зазначте основні риси фізіологічного афекту та проведіть його розмежування з патологічним афектом.

7. Проаналізуйте сутність, структуру і проведіть розмежування понять «професійна деформація», «професійне вигорання» та «професійна деградація». Які можливі шляхи їх подолання?

8. Вкажіть із перелічених вірні ознаки професійної деформації та надайте їх повний перелік: невпевненість; творчий підхід; широта мислення; схематичність і шаблонність мислення; негативне ставлення до інших осіб; самокритичність; постійне вдосконалення професійної діяльності; обмін досвідом.

9. В процесі підвищення кваліфікації слідчих необхідно встановити рівень розумового потенціалу, творчі здібності, емоційні властивості й рівень знань, вмінь і навичок. Який саме з методів психології слідчої діяльності доцільно застосувати в даному випадку?

10. Ділова гра «Професіограма»: студенти розподіляються на групи і складають відповідну професіограму «Слідчого», «Прокурора» з урахуванням

особливостей і специфіки покладених на них процесуальних вимог.

Список додаткової літератури

Александров Д. О. Становлення особистості працівника органів внутрішніх справ: монографія. Київ: Вадекс, 2014. 307 с.

Дубровинський Г. Р. Психологічне забезпечення діяльності силових структур України : нач. посіб. / Г. Р. Дубровинський ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ: ВПЦ 'Київ. ун-т', 2019. 352 с. URL: https://dndi.mvs.gov.ua/files/pdf/metodychni_rekomendacii2019.pdf?fbclid=IwAR3-gYpwkIBlTHjlqQ9Uypn5ADHi0QlXb4agWJy0t6NsOoCF77RjVMozifi

Засєкіна Л. В., Пастрик Т. В. Основи психології та міжособове спілкування (навчальний посібник). К.: ВСВ «Медицина», 2018. 216 с.

Канівець Р.С. Юридика психологія. Навч. посіб. 2-ге вид., доповн. К.: Алерта, 2019. 150 с.

Коновалова В. О., Шепітько В. Ю. Юридика психологія : посіб. для підгот. до іспиту. Харків : Право, 2019. 192 с.

Кудерміна О. І. Психологія особи як суб'єкта правоохоронної діяльності : монографія. Чернівці: Наші книги, 2012. 415 с.

Методики психологічної діагностики індивідуально-психологічних особливостей працівників Національної поліції України [Електронний ресурс] : метод. рекомендації / В. О. Криволапчук [та ін.] ; ДНДІ МВС України. Електрон. текстові дані. Київ, 2019. 78 с. URL: https://dndi.mvs.gov.ua/files/pdf/metodychni_rekomendacii2019.pdf?fbclid=IwAR3-

Мухіна Г. В. Юридична психологія. Навчально-методичний посібник. К.: ВД «Дакор», 2019. 236 с.

Основи загальної та юридичної психології: навч. посібник / Н. Р. Бобечко, І. І. Когутич, В. П. Бойко, І. В. Жолнович; за ред. В. Т. Нора. К.: Ін Юре, 2014. 280 с.

Розов В. І. Основи психології для правоохоронців. Навчальний посібник. К.: КНТ, 2021. 306 с.

Тіщенко В.В., Загородній В.Є., Белік Л.С. Тактико-психологічні засади слідчої та оперативно-розшукової діяльності : навчально-методичний посібник / В.В. Тіщенко, В.Є. Загородній, Л.С. Белік. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 160 с.

Юридична психологія // Навчальний контент (конспект або розширений план лекцій) для денної/заочної форми навчання. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. 174 с.

Юридична психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Є. Самойлов, М. С. Корольчук, В. М. Корольчук, С. М. Миронець, Г. М. Ржевський. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 432 с.

Юридична психологія: підручник / за заг. редакцією О. М. Бандурки; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків: Майдан, 2018. 684 с.

Шепітько В. Ю., Коновалова В. О. Юридична психологія: підручник; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 4-те вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2025. 280 с.

Тема 5. ПСИХОЛОГІЯ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ. ПСИХОЛОГІЯ ОБШУКУ

Питання для обговорення

1. Психологічні особливості проведення:
 - огляду місця події (житла, приміщень, території);
 - огляду живої особи (освідування) та примусового освідування.
2. Місце події – джерело інформації про особистість злочинця.
3. Психологічні особливості проведення обшуку.
4. Рефлексивне мислення й управління при обшуку.
5. Психологія обшукуваного. Довільні й мимовільні реакції на подразники.
6. Словесна розвідка, її роль і значення.
1. Зробіть порівняльний аналіз невербальних слідчих (розшукових) дій (огляд, обшук).
2. З'ясуйте психологічні особливості огляду місця події. Яку інформацію щодо психологічних властивостей і станів злочинця можна отримати за матеріально-фіксованими слідами, виявленими на місці події?
3. Відпрацюйте слідчий огляд предметів чи документів з акцентуванням уваги на функціях і значенні цієї дії.
4. З'ясуйте психологічні особливості огляду живої особи (освідування) і примусового освідування.
5. Визначте психологічні особливості обшуку.
6. У цілях підготовки до обшуку проаналізуйте профіль із соцмереж із метою з'ясування інформації щодо обшукуваної особи і висунення пошукових версій.
7. Вкажіть, у чому може проявлятися захисна домінанта підозрюваного в процесі проведення обшуку.

8. Ділова гра «Обшук»: студенти розподіляються на дві команди, одна з яких приховує речі, а інша провадить навчальний обшук. Під час проведення команди міняються завданнями. Далі проводиться обговорення позитивних моментів і помилок, допущених командами.

9. Обшук провадився в кабінеті розкрадача майна. Документи, пошук яких здійснювався, виявити не вдалося. З огляду на це за розпорядженням слідчого обшукуваного вивели з кімнати, у якій провадився обшук, а всі меблі в ній переставили. Потім обшукуваного знов ввели до кімнати і почали спостерігати за ним. Неспокійний погляд обшукуваного сковзнув по переставленій обстановці і зупинився на одній із шаф, де і були заховані документи.

У чому проявилася мимовільна реакція обшукуваного? За допомогою яких прийомів викликають мимовільні реакції у обшукуваного? Сформулюйте правила спостереження за обшукуваним.

Список додаткової літератури

Алексейчук В. І. Огляд місця події: тактика та психологія: монографія. Харків: Апостіль, 2011. 232 с.

Бишевец О. В. Тактико-психологічне забезпечення проведення окремих слідчих (розшукових) дій. За ред. Проф. М.А. Погорецького. К. Алерта., 2015. 140 с.

Ващук О. П. Невербальна інформація в кримінальному провадженні: теоретико-методологічні основи : монографія. Одеса : Гельветика, 2017. 430 с.

Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Т. 20. Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія / редкол.: В. Ю. Шепітько та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. Харків : Право, 2018. 952 с.

Журавель В. А. Деякі проблемні питання провадження слідчих (розшукових) дій за чинним КПК України. Вибрані твори. Харків: Апостіль, 2016. С. 305-307.

Засєкіна Л. В., Пастрик Т. В. Основи психології та міжособове спілкування (навчальний посібник). К.: ВСВ «Медицина», 2018. 216 с.

Кацавець Р. С. Правова психологія. Навчальний посібник. К.: Алерта, 2021. 120 с.

Кацавець Р. С. Психологія особистості. Навчальний посібник. К.: Алерта, 2021. 134 с.

Малкова Т. М. Візуальна психодіагностика. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2018. 132 с.

Піз Аллан, Піз Барбара. Мова рухів тіла. Київ : КМ-Букс, 2021. 416 с.

Пол Екман. Теорія брехні. Київ : КМ-Букс, 2019. 320 с.

Поліщук С. А. Методичний довідник з психодіагностики: навчально-методичний посібник. Суми: Університетська книга, 2019. 442 с.

Тіщенко В. В., Загородній В. Є., Белік Л. С. Тактико-психологічні засади слідчої та оперативно-розшукової діяльності : навч.-метод. посіб. : для здобувачів вищої освіти ф-ту прокуратури та слідства (кримінальної юстиції). Одеса : Гельветика, 2019. 159 с.

Чаплинський К. О. Тактичне забезпечення проведення слідчих дій: монографія. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2011.

Черновський О. К. Теоретичні засади та прикладні аспекти сучасної судової психології: монографія / наук. ред. В. Я. Мар-чак. Чернівці: Технодрук, 2014. 351 с.

Шевцов С. О. Психолого-криміналістичний портрет невстановленого злочинця: монографія. Харків: Експертна служба України, 2011. 84 с.

Шепітько В. Ю., Коновалова В. О. Юридична психологія: підручник; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 4-те вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2025. 280 с.

Юридична психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Є. Самойлов, М. С. Корольчук, В.М. Корольчук та ін. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 432 с.

Т е м а 6. ПСИХОЛОГІЯ ДОПИТУ. ПСИХОЛОГІЯ ОБВИНУВАЧЕНОГО. ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСОБИ ВИЯВЛЕННЯ НЕПРАВДИ У ПОКАЗАННЯХ ДОПИТУАНИХ

Питання для обговорення

1. Психологія допиту.
2. Стадії формування показань. Суб'єктивні й об'єктивні чинники, що впливають на процес формування показань.
3. Психологічний контакт: поняття, риси і шляхи встановлення.
4. Психологія формування неправдивих показань і тактичні прийоми їх викриття.
5. Психологія допиту підозрюваного (обвинуваченого).
6. Психологія допиту потерпілого.
7. Психологія допиту свідка.
8. Психологія допиту неповнолітнього.
9. Психологія одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб.
10. Психологія перехресного допиту.

1. З метою підготовки до допиту проаналізуйте профіль із соцмереж задля з'ясування інформації щодо

допитуваної особи, її психологічних особливостей та обрання тактики допиту.

2. К. підозрюється у вчиненні крадіжки продовольчих товарів із супермаркету. Він є батьком трьох дітей, останнім часом не має постійного місця роботи. Визначте, які методи психології слідчої діяльності можна використовувати при підготовці до допиту для аналізу особистісних якостей підозрюваного, мотивів учинення діяння й обставин, що пом'якшують його провину?

3. Назвіть та обґрунтуйте психічні стани, притаманні потерпілому, свідку, підозрюваному при допиті.

4. Розгляньте особливості прояву віктимної поведінки потерпілого у процесі допиту.

5. Потерпілий Д. по справі про тілесні ушкодження на допиті поведився агресивно, використовував ненормативну лексику, образливі жести й погрози в бік підозрюваного У. Як можна охарактеризувати поведінку потерпілого Д., які акцентуйовані риси характеру можна в нього виділити?

6. Потерпіла К. по справі про зґвалтування знаходиться у стані фрустрації. Як це може впливати на її свідчення?

7. Роз'ясніть, які психічні стани і психологічні особливості свідка впливають на його показання.

8. Відпрацюйте тактичні прийоми встановлення психологічного контакту при допиті.

9. Змодельуйте допит для відпрацювання навички використання різних видів запитань.

10. Визначте тип темпераменту свідків, враховуючи й аналізуючи поведінку, зміст і характер показань допитуваних свідків, які стали очевидцями однієї і тієї ж самої події.

На одному з перехресть з інтенсивним рухом транспорту автомобілем Mazda CX-5 було вчинено наїзд на жінку, яка переходила проїжджу частину. У результаті ДТП потерпілій були заподіяні тяжкі тілесні ушкодження.

Свідок 1 сильно обурений, кричить: «Розчавили жінку!

Понакупили машин, а їздити не вміють. І права купили, мажори! Вважають, що їм все дозволено!».

Свідок 2 сумно розповідає: «При мені машина збила нещасну жінку; ось яка людська доля, а може вона поспішала до дітей або коханого чоловіка, – і все розбите. Ця картина глибоко вразила мене».

Свідок 3 спокійно повідомляє: «Я їхав у крайньому правому ряду і раптом побачив, що на проїжджій частині товпляться люди. Зупинився і вирішив дізнатися що сталося. Підійшов ближче і побачив жінку, яка лежить на асфальті».

Свідок 4. Хвилюючись, розповідає: «Це була жахлива картина, пролунав виск гальм, звук удару і роздираючий крик, хлинула кров. Ця картина досі стоїть перед очима, просто переслідує мене і турбує».

11. На одночасному допиті по справі про пограбування допитуються свідок 17-річна В. і підозрюваний раніше судимий Т. В якому емоційному стані може знаходитися В., як цей стан може впливати на надання нею показань? Оцініть тактичний ризик цього одночасного допиту.

12. Ділова гра «Одночасний допит»: група студентів моделює одночасний допит із метою з'ясування й демонстрації тактичного ризику цієї дії. Для цього акцентується увага на конфліктному стані, емоційній напруженості, невербальних проявах, ефекті «соціальної інгібіції» у процесі такого виду допиту.

Список додаткової літератури

Баранчук В. В. Тактика встановлення психологічного контакту при допиті: монографія. Харків: Апостіль, 2011. 232 с.

Бишевец О. В. Тактико-психологічне забезпечення проведення окремих слідчих (розшукових) дій: навч. посіб. / за ред. проф. М. А. Погорецького. Київ: Алерта, 2015.

Ващук О. П. Невербальна інформація в кримінальному провадженні: теоретико-методологічні основи : монографія. Одеса : Гельветика, 2017. 430 с.

Видра О. Г. Вікова та педагогічна психологія. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 112 с.

Гетьман Т. О., Кричовська Т. Д. Проблеми вікової психології: хрестоматія. К.: КНТ, 2021. 469 с.

Журавель В. А. Деякі проблемні питання провадження слідчих (розшукових) дій за чинним КПК України. Вибрані твори. Харків: Апостіль, 2016. С. 305-307.

Засєкіна Л. В., Пастрик Т. В. Основи психології та міжособове спілкування (навчальний посібник). К.: ВСВ «Медицина», 2018. 216 с.

Затенацький Д.В. Ідеальні сліди в криміналістиці (техніко- криміналістичні та тактичні прийоми їх актуалізації): моногр.; за ред. В.Ю. Шепітька. Х.: Право, 2010. 160 с.

Кацавець Р. С. Правова психологія. Навчальний посібник. К.: Алерта, 2021. 120 с.

Кацавець Р. С. Психологія особистості. Навчальний посібник. К.: Алерта, 2021. 134 с.

Колеснікова І. А. Тактика виявлення та нейтралізації добросовісних помилок у показаннях свідків: монографія. Харків : Вид. агенція «Апостиль», 2014.

Кочемировська О. О. Вікова психологія для суддів: дитина в контакті з законом. Харків, 2010. 68 с.

Малкова Т. М. Візуальна психодіагностика. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2018. 132 с.

Мухіна Г. В. Юридична психологія : навчально-метод. посіб. ; за ред. В. М. Бесчасного. Київ : ВД Дакор, 2019. 236 с.

Організація і тактика одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб: навч. посіб. / С.С. Чернявський, О.О. Алексєєв, А.А. Вознюк. К., 2016. 66 с.

Павлюк Н. В. Процес формування показань неповнолітніх (інтерпретація та використання під час допиту) : монографія ; за ред. В. Ю. Шепітька. Харків : Апостіль, 2013. 208 с.

Піз Аллан, Піз Барбара. Мова рухів тіла. Київ : КМ-Букс, 2021. 416 с.

Пол Екман. Теорія брехні. Київ : КМ-Букс, 2019. 320 с.

Поліщук С. А. Методичний довідник з психодіагностики: навчально-методичний посібник. Суми: Університетська книга, 2019. 442 с.

Тіщенко В.В., Загородній В.Є., Белік Л.С. Тактико-психологічні засади слідчої та оперативно-розшукової діяльності: навчально-методичний посібник / В.В. Тіщенко, В.Є. Загородній, Л.С. Белік. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 160 с.

Шепітько В. Ю., Коновалова В. О. Юридична психологія: підручник; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 4-те вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2025. 280 с.

Т е м а 7. ПСИХОЛОГІЯ ПРЕД'ЯВЛЕННЯ ДЛЯ ВПІЗНАННЯ, ПСИХОЛОГІЯ СЛІДЧОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ

Питання для обговорення

1. Психологічні закономірності пред'явлення для впізнання. Форми впізнання: симультанна і суцесивна.

3. Суб'єктивні та об'єктивні чинники, що впливають на правильність та повноту сприйняття й узнання.

4. Тактико-психологічні основи організації і проведення пред'явлення впізнання.

5. Оцінка результатів пред'явлення для впізнання: психологічний і тактичний аспект.

6. Психологічні основи слідчого експерименту.

7. Психологічні особливості окремих видів слідчого

експерименту.

8. Моделювання обстановки й умов при здійсненні слідчого експеримента.

9. Оцінка результатів слідчого експеримента.

1. Визначте яким особливостям сприйняття (предметність, вибірковість, апперцепція, цілісність, ілюзії, осмисленість, константність, структурність, узагальненість) відповідають наступні положення:

а) образи відображених предметів та явищ постають у свідомості в єдності багатьох якостей і властивостей;

б) відображення одиничного випадку як особливого вияву загального;

в) будь-який предмет або явище відображається не як механічна сума якостей і властивостей, а як об'єкт, який має свій зміст, природу, призначення;

г) під час відображення предметів та явищ відбувається виділення одних щодо до інших об'єктів, під впливом попереднього досвіду людини, її нахилів, інтересів, установок і потреб;

г) залежність змісту і спрямованості сприйняття від досвіду людини, її інтересів, ставлення до життя, установок, накопичення знань;

д) відносна постійність величини, форми, кольору предметів та явищ, що сприймаються;

є) відображаючи предмети та явища в цілісності, людина виокремлює в них різні елементи, компоненти, підсистеми тощо;

ж) обумовлені дією різних аналізаторів і мають різні причини: вироблені життєвою практикою прийоми зорового сприйняття, особливості зорового аналізатора, зміна умов сприйняття, образне передбачення побаченого, дефекти зору;

з) відображені предмети та явища порівнюють з минулим досвідом людини, відомостями і знаннями про них, на основі чого виникає відповідне ставлення до них.

2. Романовський, роз'їжджаючи по чорноморському узбережжю країни, знайомився з самотніми жінками, які приїхали на відпочинок. Високий, з атлетичною фігурою, він елегантно одягався, демонстрував хороші манери, був привабливий, умів красиво залицятися і видавав себе за заможного бізнесмена. Але через день-два після близькості, Романовський зникав з цінностями і грошима своєї чергової "обраниці". Особливістю Романовського було те, що кожній покинутій жінці він залишав достатню суму грошей для купівлі зворотнього квитка та записку: "Кохана, безцінна, єдина! Терміново їдь! Ти в великій небезпеці! Якщо залишуся живим, приїду і заберу тебе туди, де ми будемо дуже щасливі і багаті".

Романовського затримали в одному з готелів, при виході з номера своєї чергової жертви. При ньому були гроші і цінності. У номері на тумбочці виявлені записка і гроші на зворотній квиток до Дніпра. Перед слідчим постало завдання пред'явити Романовського потерпілим для впізнання.

Визначте психологічні чинники, які можуть ускладнювати проведення пред'явлення впізнання?

3. На П. пізно ввечері було вчинено напад. Грабіжник, погрожуючи ножом, вирвав у потерпілої сумку, змусив зняти шубу і золоті прикраси. Підозра впала на раніше судимого за аналогічні злочини К. Він був пред'явлений П. для впізнання. На кистях рук К. були різні татуювання. П. увійшла в кабінет, оглянула чоловіків, що сиділи перед нею і вказала на К. Надалі було встановлено, що К. не брав участі у нападі на П.

Якими психологічними факторами можна пояснити цей результат пред'явлення впізнання? Як слід організувати впізнання в даній ситуації?

4. Громадянка Д., жвава і дуже балакуча пенсіонерка, сама прийшла до відділення поліції. Слідчому жінка заявила, що під час прогулянки у дворі багатоповерхівки, де вона мешкає, несподівано стала свідком події злочину: проходячи повз їх двір (а він прохідний) чоловік зірвав сумку з плеча дівчини, що мешкає у сусідньому під'їзді їх будинка. Свідок детально описала зовнішність нападника. Пізніше Д. неодноразово заходила до слідчого, щоб дізнатися, як просувається розслідування. Через деякий час жінку запросили для впізнання. Під час проведення слідчої (розшукової) дії вона довго і уважно вдивлялася в обличчя пред'явлених їй чоловіків. Перевівши погляд на слідчого, вона помітила, що він дивиться на чоловіка, який сидить всередині під номером "3". Жінка вказала на цього чоловіка і заявила, що впізнає в ньому злочинця. Упізнаний був статистом. Він не мав ніякого відношення до розслідуваного злочину.

Які психологічні фактори могли вплинути на показання свідка Д. та подальшу поведінку під час впізнання?

5. При розслідуванні справи про крадіжку особистого майна з квартири гр. М., свідок П. повідомила слідчому, що з вікна своєї квартири бачила, як рано вранці, коли ще не розвиднілося, з під'їзду будинку, в якому розташована квартира М., вийшов чоловік з великою спортивною сумкою та пластиковим пакетом у руках. Жінка добре запам'ятала прикмети чоловіка і надала їх опис. У слідчого виник сумнів в тому, що свідок змогла розгледіти обличчя людини в зазначених умовах і вирішив не проводити слідчий експеримент.

Дайте оцінку діям слідчого. Які фактори не були враховані слідчим? Як слідчому переконатися в доцільності проведення слідчого експерименту?

6. Ділова гра «Слідчий експеримент»: група студентів моделює проведення слідчого експерименту з метою

з'ясування й демонстрації тактики цієї дії. Для цього акцентується увага на емоційному стані піддослідної особи в момент злочину та її інших психологічних особливостей.

Список додаткової літератури

Бишевец О. В. Тактико-психологічне забезпечення проведення окремих слідчих (розшукових) дій. За ред. Проф. М.А. Погорецького. К. Алерта., 2015. 140 с.

Благута Р. І., Мовчан А. В. Новітні технології у розслідуванні злочинів: сучасний стан і проблеми використання. навч.-метод. посіб. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 255 с.

Галаган В.І., Басиста І.В. Процесуальний порядок і тактика пред'явлення для впізнання поза візуальним спостереженням того, кого впізнають: моногр. К.: КНУВС, 2007. 236 с.

Головецький М. О. Психофізіологічні основи узнавання і тактика пред'явлення для впізнання під час досудового слідства : моногр. Тернопіль : Вид-во «АСТОН», 2006. 108 с.

Гончаренко В. Г. Лекції з судової психології, читані в Академії адвокатури України. К.: Академія адвокатури України, 2008. 280 с.

Журавель В. А. Деякі проблемні питання провадження слідчих (розшукових) дій за чинним КПК України. Вибрані твори. Харків: Апостіль, 2016. С. 305–307.

Кацавец Р. С. Психологія особистості. Навчальний посібник. К.: Алерта, 2021. 134 с.

Малкова Т. М. Візуальна психодіагностика. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2018. 132 с.

Поліщук С. А. Методичний довідник з психодіагностики: навчально-методичний посібник. Суми: Університетська книга, 2019. 442 с.

Тіщенко В.В., Загородній В.Є., Белік Л.С. Тактико-психологічні засади слідчої та оперативно-розшукової діяльності: навчально-методичний посібник / В.В. Тіщенко, В.Є. Загородній, Л.С. Белік. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 160 с.

Шепітько В. Ю., Коновалова В. О. Юридична психологія: підручник; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 4-те вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2025. 280 с.

Т е м а 8. ПСИХОЛОГІЯ ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

Питання для обговорення

1. Психологічні особливості проведення невербальних негласних слідчих (розшукових) дій:

- обстеження публічно недоступних місць, житла та іншого володіння особи;
- спостереження за особою, річчю або місцем;
- огляд і виїмка кореспонденції.

2. Психологічні особливості проведення вербальних негласних слідчих (розшукових) дій:

- контрольована поставка; контрольована та оперативна закупка;
- спеціальний слідчий експеримент;
- імітування обстановки злочину.

3. Психологічні основи виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності.

4. Психологія конфіденційного співробітництва.

1. При розслідуванні кримінального правопорушення, пов'язаного з можливим вчиненням терористичного акту з використанням саморобного вибухового пристрою особами, які не мають практичних навичок у галузі вибухотехніки виникла необхідність обстеження публічно недоступних

місць, житла (транспортного засобу, гаражу та орендованої квартири).

Визначте коло обставин, які необхідно з'ясувати при обстеженні зазначених місць. Які розумові завдання необхідно вирішити при проведенні такої негласної слідчої (розшукової) дії? Роль “плаваючого силуета” при висуненні розшукових версій.

2. При здійсненні контролю за вчиненням злочину у формі спеціального контрольованої та оперативної закупки викривачу були надані грошові кошти на придбання вогнепальної зброї та вибухівки у представників злочинної організованої групи.

Які психологічні якості повинні бути притаманні викривачу під час здійснення такої негласної слідчої (розшукової) дії? Визначте мотивацію дій викривача.

3. В межах конфіденційного співробітництва особа була залучена до виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи, яка вчиняла кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки України - ст.ст. 114-1, 114-2 КК України.

Визначте види емоційних станів підвищеної психічної напруги (конфліктні емоційні стани) які можуть спостерігатися у особи, яка виконує спеціальне завдання. Зазначте шляхи подолання конфліктних емоційних станів. Які мотиваційні особливості використання конфіденційного співробітництва Вам відомі?

Список додаткової літератури

Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні : Наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України,

Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 р. № 114/1042/516/1199/936/1687/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12#Text> (дата звернення: 14.12.2025).

Бабіков О. П. Негласні слідчі (розшукові) дії: теорія і практика. Київ: Норма права, 2024. 464 с.

Бандурка О. М. Теорія і практика оперативно-розшукової діяльності: монографія. Харків: Золота миля, 2012. 620 с.

Бочелюк В. Й. Юридична психологія: навч. посіб. Київ: Центр учб. літ., 2018. 336 с.

Взаємодія слідчого з іншими органами і підрозділами при розкритті та розслідуванні кримінальних правопорушень: навч. посіб. / С. Є. Абламський та ін. 2-ге вид., доп. і перероб. Харків: Панов А. М., 2019. 207 с.

Гордієнко С. Г. Основи агентурно-оперативної діяльності спецслужб України. Київ: Юрінком інтел, 2025. 776 с.

Дубровинський Г. Р. Психологічне забезпечення діяльності силових структур України : навч. посіб. / Г. Р. Дубровинський ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ: ВПЦ 'Київ. ун-т', 2019. 352 с. URL: https://dndi.mvs.gov.ua/files/pdf/metodychni_rekomendacii2019.pdf?fbclid=IwAR3-gYpwkIBlTHjlqQ9Uypn5ADHi0QlXb4agWJy0t6NsOoCF77RjVMozifi

Розов В. І. Основи психології для правоохоронців. Навчальний посібник. К.: КНТ, 2021. 306 с.

Розов В. І. Психологія оперативно-розшукової діяльності в схемах і таблицях: навчально-наочний посібник. Київ: КНТ, 2022. 148 с.

Тіщенко В. В., Загородній В. Є., Белік Л. С. Тактико-психологічні засади слідчої та оперативно-розшукової

діяльності: навчально-методичний посібник. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 160 с.

Чернявський С. В., Грібов М. А, Вознюк А. А., Небитов А. А., Гвоздюк В. В. Основи візуального спостереження. Київ: Норма права, 2024. 103 с.

Тема 9. ПОНЯТТЯ, МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ У СЛІДЧІЙ ТА ПРОКУРОРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ. ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПРОФІЛЬ

Питання для обговорення

1. Поняття, мета і завдання використання спеціальних знань у слідчій та прокурорській діяльності.
2. Поняття і завдання судово-психологічної експертизи.
3. Види судово-психологічної експертизи.
4. Методи судово-психологічної експертизи.
5. Особливості призначення та проведення судово-психологічної експертизи.
6. Судово-психологічна експертиза з використанням комп'ютерного поліграфа.
7. Особливості призначення комплексних психолого-психіатричних, психолого-медико-психіатричних, психолого-автотехнічних, психолого-лінгвістичних експертиз.
8. Психологічний профіль: поняття, сутність й особливості формування.

1. За фотознімками в соцмережах діагностуйте психологічний стан зображеної на них особи і відповідність цього стану підпису під фотознімками.

2. У позааудиторний час за аналізом публікацій в

засобах масової інформації щодо вчиненого злочину складіть психологічний портрет злочинця.

3. Зазначте основні риси фізіологічного афекту і проведіть його розмежування з патологічним афектом.

4. Громадянин Ц., який працює в одному з вищих навчальних закладів міста на кафедрі історії мистецтв, під час перебування на вулиці Пушкінська, буд. 58 був ображений словами, які містили нецензурну брань, що принижують його честь і гідність як особи. Внаслідок сутички потерпілому Х. були завдані тяжкі тілесні ушкодження.

Вирішіть питання можливості вчинення злочину у стані сильного душевного хвилювання. Які чинники можуть бути підґрунтям виникнення стану сильного душевного хвилювання?

5. Ділова гра «Судово-психологічна експертиза»: студенти розподіляються на групи, одна з яких призначає судово-психологічну експертизу певного напрямку, а інша визначає необхідні для її проведення методи.

6. За фотознімком групи діагностуйте психологічні особливості групи та її членів, розподіл ролей в групі. На цій основі виокремте засоби психологічного впливу на членів групи та їх послідовність.

7. Визначте об'єкт та предмет судово-психологічної експертизи та окресліть відмінності від інших видів експертиз (судово-психіатричної, судово-медичної тощо).

8. Окресліть методи, за допомогою яких проводиться судово-психологічна експертиза та вирішіть питання, які риси особистості вони діагностують та з якою метою.

9. Обвинувачена Ж., яка перебувала на обліку у психоневрологічному диспансері, в судовому засіданні заявила, що вчинила вбивство свого цивільного чоловіка в стані сильного душевного хвилювання, зумовленого жорстоким поводженням з нею, систематичних дій, які принижували її честь та гідність як особи.

Які види експертиз необхідно призначити у даному випадку? Визначте коло питань, які вони вирішують.

10. Громадянин К., вчинив самогубство. У передсмертному листі він зазначив, що захворів тяжкою хворобою та просить у своїй смерті нікого не винити.

Визначте вид експертизи та коло питань, які вона вирішує.

11. Пенсіонерка П. звернулась до суду з позовом про визнання угоди (договору купівлі - продажу квартири) недійсним обґрунтовуючи свої вимоги тим, що з відповідачем вони домовились підписати у нотаріуса виключно договір оренди. Під час вчинення нотаріальних дій саму угоду вона не читала, частково не усвідомлювала фактичний зміст власних дій та їх наслідків.

Які види експертиз необхідно призначити у даному випадку? Визначте коло питань, які вони вирішують.

12. Обвинувачений у вчиненні особливо тяжкого злочину в судовому розгляді заявив клопотання про необхідність застосування спеціального технічного засобу - комп'ютерного поліграфа з метою отримання орієнтувальної інформації щодо ступеня ймовірності повідомленої інформації та джерела такої отриманої інформації.

Визначте правові та організаційні підстави застосування спеціального технічного засобу - комп'ютерного поліграфа. Яким чином здійснюється оцінка результатів застосування комп'ютерного поліграфа?

Список додаткової літератури

Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (дата звернення: 10.12.2025).

Про систему охорони психічного здоров'я в Україні: Закон України від 15.01.2025 р. № 4223-IX. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4223-20#Text>

(дата

звернення: 10.12.2025).

Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень в системі Служби безпеки України: Наказ СБУ від 29.05.2015 р. № 371. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0738-15#Text> (дата звернення: 10.12.2025).

Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: Наказ Міністерства юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 26.12.2012 № 1950/5). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text> (дата звернення: 10.12.2025).

Про затвердження Порядку проведення судово-психіатричної експертизи: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 08.05.2018 р. № 865. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0719-18#Text> (дата звернення: 10.12.2025).

Демідова Є. Є. Тактика допиту обізнаних осіб. Харків : Вид. агенція «Апостіль», 2013. 232 с.

Експертизи у кримінальному провадженні: наук.-практ. посіб. / М. С. Туркот, Н. В. Нестор, А. В. Столітній та ін. Київ: Норма права, 2020. 308 с.

Методики психологічної діагностики індивідуально-психологічних особливостей працівників Національної поліції України [Електронний ресурс] : метод. рекомендації / В. О. Криволапчук [та ін.] ; ДНДІ МВС України. Електрон. текстові дані. Київ, 2019. 78 с. URL: https://dndi.mvs.gov.ua/files/pdf/metodychni_rekomendacii2019.p

[df?fbclid=IwAR3-](https://doi.org/10.26907/2542-0412.2021.1.100)

[gYpwkIBlTHjlqQ9Uypn5ADHi0QlXb4agWJy0t6NsOoCF77RjV](https://doi.org/10.26907/2542-0412.2021.1.100)
[MoziFI](https://doi.org/10.26907/2542-0412.2021.1.100)

Основи загальної та юридичної психології: курс лекцій / Н. Р. Бобечко, В. П. Бойко, І. В. Жолнович, І. І. Когутич; за ред. В. Т. Нора. Київ : Алерта; ЦУЛ, 2011. 224 с.

Основи судової експертизи: навч. посіб. для фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта / авт.-уклад.: Л. М. Головченко, А. І. Лозовий, Е. Б. Сімакова-Єфремян та ін. Харків: Право, 2016. 928 с.

Судова психологія: навчальний посібник для вищих навчальних закладів / М.В. Костицький, В.Я. Марчак. Чернівці: ЧНУ, 2013. 495 с.

Судова експертологія: курс лекцій для слухачів магістратури юридичних вузів / Тертишник В. М., Варава В. В., Сачко О. В. / за заг. ред. В. М. Тертишника. Дніпро: ЛІРА, 2021. 208 с.

Судові експертизи в процесуальному праві України: навчальний посібник / за заг. ред. О. Г. Рувіна. Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 424 с.

Судові експертизи у кримінальному провадженні: навчальний посібник / Тіщенко В. В., Ріпенко А. І., Самойленко О. А. Одеса: Гельветика, 2021. 152 с.

Проведення психофізіологічного дослідження з використанням поліграфу: нормативноправове забезпечення застосування поліграфа та психофізіологічних досліджень; організація та проведення психофізіологічного дослідження персоналу МОУ та ЗСУ; психофізіологічні дослідження із застосуванням поліграфа при здійсненні службових

розслідувань стосовно військовослужбовців / Під заг. ред. М.М. Клименко. Київ. ВД «Професіонал», 2023. 476 с. URL: <https://jurkniga.ua/contents/provedennya-psikhofiziologichnogo-doslidzhennya-z-vikoristannyam-poligrafu.pdf>

Черновський О. Теоретичні засади та прикладні аспекти сучасної судової психології. К.-Чернівці: Технодрук, 2014. 351 с.

Шевцов С. О. Психолого-криміналістичний портрет невстановленого злочинця: монографія. Харків: Експертна служба України, 2011. 84 с.

Шевцов С. О., Кожевніков О. А. Консультації спеціаліста на стадії досудового розслідування: посібник / М-во внутр. справ України; Експертна служба; Харківськ. наук.-дослід. експерт.-криміналіст. центр. Харків, 2020. 43 с.

Юридична психологія : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки; Хар. Нац. Ун-т внутр. справ. Харків: Майдан, 2018. 684 с.

Яремчук В. О. Організація і тактика залучення спеціаліста при проведенні слідчих (розшукових) дій. Харків : Вид. агенція «Апостіль», 2015. 228 с.

**Т е м а 1 0 . ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ
ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КЕРІВНИЦТВА ПРОКУРОРА
ПРИ ПРОВЕДЕННІ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ.
ПСИХОЛОГІЯ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ ПРОКУРОРОМ
ТА СЛІДЧИМ. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДЕБАТІВ
ПРОКУРОРА**

Питання для обговорення

1. Поняття та значення психологічних основ

процесуального керівництва прокурора.

2. Психологія формування внутрішнього переконання прокурора і слідчого.

3. Психологічні основи прийняття рішення прокурором та слідчим. Стадії прийняття рішення.

4. Помилки при прийнятті рішення у слідчий та прокурорській діяльності.

5. Професійна інтуїція й логічні (раціональні) процеси у мисленні прокурора і слідчого.

6. Психологічні особливості взаємодії прокурора з учасниками кримінального провадження.

7. Психологічні особливості діяльності прокурора в суді.

8. Психологічні основи дебатів прокурора.

9. Структура судової промови прокурора та захисника. Проблеми психологічного бар'єру між учасниками та засоби його подолання (роль рефлексивного мислення та управління).

1. Назвіть види мислення, що використовуються для вирішення розумових завдань у слідчій та прокурорській діяльності діяльності.

2. Розмежуйте поняття «рефлексія», «рефлексивне мислення» і «рефлексивне управління».

3. Розмежуйте логічне й інтуїтивне у внутрішньому переконанні слідчого та прокурора.

4. Наведіть можливі приклади конформізму й сугесії при прийнятті рішення слідчим та прокурором.

5. Охарактеризуйте відмінності й особливості застосування інтуїтивного й логічного мислення у структурі психології прийняття рішення слідчим, прокурором.

6. Дайте розширену характеристику емоційних станів підвищеної психічної напруги: тривога; страх; стрес; афект;

фрустрація. Зазначте особливості їх впливу на пізнавальну, регулятивну функцію особи і прийняття рішень.

7. Розмежуйте переконання і примус як форми психологічного впливу. Наведіть приклади.

8. Оберіть з перелічених необхідні вимоги до судової промови та надайте їх вірний перелік: виняткова ясність; емоційна сухість; правова та моральна оцінка діяння; відсутність невербальної комунікації (жестів, міміки); довготривалість; мовна культура; обґрунтованість доводів наявними доказами; звернення уваги суду до особистих якостей обвинуваченого; увага на судді.

9. Ділова гра «Судові дебати»: студенти розподіляються на дві групи та складають коротку промову прокурора (сторони обвинувачення) та захисника (сторони захисту) з урахуванням елементів промови вищезазначених процесуальних осіб. Потім обирають по 3 методи судових дебатів (фундаментальний, 10 протиріччя, витяг доводів, ігнорування, метод шматків), за допомогою яких спростовують доводи в промові супротивника.

Список додаткової літератури

Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України: Наказ МВС України від 06.07.2017 № 570, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 27.07.2017 р. за № 918/30786. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17#Text> (дата звернення: 10.12.2025).

Воронов О.І., Плешко Е.А. Психологія прийняття рішень в професійній діяльності. Одеса: Фенікс, 2016. 157с.

Гончаренко В. Г. Лекції з судової психології, читані в Академії адвокатури України. Київ : Академія адвокатури України, 2008. 280 с.

Кацавець Р. С. Судова психологія: Навчальний посібник. К.: Алерта, 2016. 117 с.

Психологія судового процесу (психолого-правовий аспект): науково-практичний посібник / М. М. Ясинюк вступ, гл. 1 – 21, гл. 23, Д. М. Ясинюк гл. 22; за заг. ред. д.ю.н., професора М. М. Ясинюка. Київ.: Алерта, 2017. 206 с.

Розов В. І. Основи психології для правоохоронців. Навчальний посібник. К.: КНТ, 2021. 306 с.

Сиводєд І. С. Теоретичні та організаційно-тактичні проблеми розслідування кримінальних правопорушень, які вчинені на окупованих територіях України: монографія. Київ: Видавництво «Людмила», 2023. 924 с.

Судова психологія: навчальний посібник для вищих навчальних закладів / М.В. Костицький, В.Я. Марчак. Чернівці: ЧНУ, 2013. 495 с.

Тіщенко В. В., Загородній В. Є., Белік Л. С. Тактико-психологічні засади слідчої та оперативно-розшукової діяльності: навчально-методичний посібник. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 160 с.

Черновський О. Теоретичні засади та прикладні аспекти сучасної судової психології. К.-Чернівці: Технодрук, 2014. 351 с.

Шевчишен А. В. Доказування стороною обвинувачення у досудовому розслідуванні корупційних злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг: теорія та практика: монографія. Київ: Правова єдність: Алерта, 2019. 534 с.

Юридична психологія // Навчальний контент (конспект або розширений план лекцій) для денної/заочної форми навчання. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. 174 с.

5. САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота – вид позааудиторної роботи навчального характеру, яка спрямована на вивчення програмного матеріалу навчального курсу. Метою самостійної роботи є формування спеціальних правничих компетентностей щодо розуміння сутності методів психології слідчої та прокурорської діяльності, усвідомлення структурного підходу до організації діяльності слідчого та прокурора, формування у здобувачів освіти цілісних знань про психологічні особливості поведінки людини в сфері суспільних відносин, що регулюються правом. Під час самостійної роботи студент має самостійно опрацювати конспекти лекцій, рекомендовану літературу, нормативні акти, матеріали емпіричних досліджень до тем, що виносяться на практичні заняття.

Формами самостійної роботи студентів є: індивідуальна підсумкова письмова робота; доопрацювання матеріалів лекції; підготовка до практичних занять (колоквиуми та семінари); самостійне вивчення додаткової літератури та додаткових питань; робота з інформаційними ресурсами; підготовка конспектів першоджерел та додаткової літератури; підготовка до розгляду практичних задач; підготовка до дебатів, дискусій, круглих столів; авторські резюме на статті в наукових журналах; наукове повідомлення з вузькоспеціальною проблематикою; підготовка тематичних презентацій; підготовка та публікація наукових статей, тез тощо; розробка схем, таблиць з тем початкової дисципліни; анотування наукових статей і монографій; здійснення аналізу законопроектів та змін законодавства.

Самостійна робота студентів полягає у вивченні додаткової навчальної, наукової літератури, ознайомленні із законодавством, яке регулює правоохоронну діяльність.

Самостійна робота призначена для поглиблення знань студентів із тем, що передбачені навчальною дисципліною.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЯ СЛІДЧОЇ ТА ПРОКУРОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Психологія слідчої та прокурорської діяльності» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування, виконання текстових завдань, вирішення практичних завдань або задач, участь у розробці кейсу, підготовка презентації, есе, реферату тощо. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5).

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквіумів /контрольних робіт/тестування.

Протягом семестру здобувачі вищої освіти виконують самостійну роботу у формі підготовки індивідуальної роботи (реферат, стаття, тези доповіді, есе тощо) та обов'язкової індивідуальної підсумкової письмової роботи.

Максимальна кількість балів за індивідуальну роботу (реферат, стаття, тези доповіді, есе тощо) – 10 балів.

Максимальна кількість балів за результатами захисту обов’язкової індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль						Підсумкова оцінка знань (залік)
Модуль № 1		Модуль № 2		Самостійна робота студентів		
п/з	Колоквіум/ контрольна робота/ тестування	п/з	Колоквіум/ контрольна робота/ тестування	Індивідуальна робота студентів (реферат, стаття, тези, есе тощо)	Обов’язкова індивідуальна підсумкова письмова робота	
max 25	max 10	max 25	max 10	max 10	max 20	max 100

Критерії оцінювання:

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті		
	5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум/контрольна робота/тестування	Max 10	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.
	6	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка індивідуальної роботі студентів:		

Реферат	Мах 5	Питання плану реферату висвітлені повно. Проаналізовані представлені в навчальній та науковій літературі погляди щодо предмета дослідження; на основі їх порівняльної оцінки висловлене особисте ставлення автора до кожного з них, а також дана особиста оцінка запропонованим у літературі пропозиціям стосовно шляхів вирішення таких проблемних питань, які стосуються теми, та (або) висловлені власні пропозиції.
	4	Переважає більшість питань плану реферату висвітлена повно та точно. Одне з питань розкрито недостатньо повно або при його висвітленні допущена суттєва помилка. Проаналізовані основні літературні джерела, рекомендовані кафедрою при написанні роботи на відповідну

		тему.
	3	Питання плану теми висвітлені поверхово. При написанні реферату використана незначна кількість монографічних та нормативних джерел із числа рекомендованих кафедрою. При розкритті питань плану допущені грубі помилки.
	0	Тема реферату не розкрита або в ній виявлено плагіат.
Стаття	Max 10	Наукова стаття рецензується науковим керівником і зараховується у публікація статті у фаховому науковому виданні.
	0	Незадовільний рівень виконання роботи.
Тези доповіді	Max 8	Тези рецензується науковим керівником і зараховується у публікація тез доповіді на студентській науково-практичній конференції.
	0	Незадовільний рівень виконання роботи.

Есе	Max 6	Есе містить ключову ідею, що розкривається у змісті роботи на конкретних прикладах із судової практики, цитатах науковців з висловленням свого власного ставлення до досліджуваного питання.
	3	Есе фрагментарно розкриває ключову ідею, містить методологічні помилки, недостатнє обґрунтування досліджуваного питання.
	Min 0	
Оцінка індивідуальної підсумкової письмової роботи	Max 20	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри Робота не містить методологічних помилок, є посилання на джерела на власні висновки. При захисті продемонстровані глибокі знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо
	15	Робота оформлена відповідно до вимог

		кафедри. Робота містить незначні методологічні помилки, є посилання на джерела, власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо
	10	Робота оформлена з помилками та порушеннями кафедральних вимог щодо форми роботи Робота містить методологічні та змістовні помилки, є посилання на джерела, власні висновки При захисті продемонстровані достатні знання теми, але виникли проблеми з аргументацією окремих понять та суджень у роботі, доведеність висновків.
	5	Робота оформлена з помилками та порушеннями кафедральних вимог щодо форми роботи.

		Робота містить методологічні та змістовні помилки, використано недостатню кількість джерел для обґрунтування дослідження та висновків. При захисті виникли труднощі щодо розкриття змісту теми, наведення аргументів стосовно окремих положень роботи та обґрунтованості і доведеності висновків
	Min 0	Робота оформлена неналежним чином. Без посилання на джерела і містить методологічні помилки При захисті автор роботи не може продемонструвати знання з обраної теми, навести аргументацію суджень і проаналізувати інформацію. Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності.
Диференційований	100	1. Всебічне,

залік		систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі.
	90	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного

		поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	85	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих помилок. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	75	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою.

		3. Помилки й суттєві неузгодженості у відповіді на запитання за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
	70	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на запитання за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
	60	1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на питання на

		заліку.
не зараховано	55	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Немоżliвість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89

С	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати		35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс	не зараховано	0 – 34

З М І С Т

1. Вступ.....	4
2. Програма з навчальної дисципліни «Психологія слідчої та прокурорської діяльності».....	5
3. Загальний розрахунок годин практичних занять та самостійної роботи.....	10
4. Плани та завдання до практичних занять та самостійної роботи (загальні положення)	12
Список нормативно-правових актів та літератури до всіх тем	13
Завдання до практичних занять та самостійної роботи.....	21
Тема 1. Предмет, завдання, методи психології слідчої та прокурорської діяльності.....	21
Тема 2. Компоненти психологічної характеристики процесуальної діяльності. Сутність та види слідчої та прокурорської діяльності	24
Тема 3. Психологія слідчого та прокурора. Структура особистості слідчого та прокурора.....	27
Тема 4. Психоемоційна напруженість у діяльності прокурора та слідчого. Професійна деформація та шляхи її подолання.....	30
Тема 5. Психологія огляду місця події. Психологія обшуку	34
Тема 6. Психологія допиту. Психологія обвинуваченого. Психологічні засоби виявлення неправди у показаннях допитуваних	37
Тема 7. Психологія пред'явлення для впізнання, психологія слідчого експерименту	41
Тема 8. Психологія проведення негласних слідчих (розшукових) дій.....	46
Тема 9. Поняття, мета та завдання використання спеціальних знань у слідчій та прокурорській діяльності. Психологічний профіль	49

Тема 10. Психологічні основи процесуального керівництва прокурора при проведенні слідчих (розшукових) дій. Психологія прийняття рішення прокурором та слідчим. Психологічні основи дебатів прокурора	54
5. Самостійна робота здобувачів вищої освіти	58
6. Критерії оцінювання успішності здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни «Психологія слідчої та прокурорської діяльності».....	59

Навчальне видання

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК ДЛЯ
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОЛОГІЯ СЛІДЧОЇ ТА
ПРОКУРОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»**

(вибіркова)

другий (магістерський) рівень вищої освіти
галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право»

У к л а д а ч і:

ШЕВЧУК Віктор Михайлович,
КОСТЕНКО Марина Володимирівна,
ЧОРНИЙ Геннадій Олексійович
БОРИСЕНКО Ігор Володимирович
ВИЛЦАН Анастасія Олександрівна
ЖУРАВЕЛЬ Володимир Андрійович
ШЕПІТЬКО Валерій Юрійович